

SZÜLETNI KÖNNYŰ

Rettentő mondat közepén állva

(kis pont az a vessző...)

megállíthatom-e az állíthatatlant?

Karantén volt, amikor születtem.

A szüléset zárva, fertőtlenítőszag terjengett a kékesen derengő folyosókon. Gondolom. Nagymamámat prostinak nézték, ahogy a rozsdás vaskapu, a szüléset bejárata előtt sétált a ködben fel. Alá. Amíg valaki ki nem jött, s meg nem bizonyosodott róla, hogy kolléga, nem kurva. Apám Kőszegen, a filmfesztiválon, vagy Velemben. Beszédes helynév, szellemi értelemben tehát ott, a *velem*-ben volt, abban a hitben, vagy elgondolásban, hogy velem van, a velem való együttlét képzetében, a *velem* lét fogalmi mélységeiben, és nem mással vagy másban. Én Anyámban voltam. Becézgetett, mesélt a nyíló rügyekről, ahogy nyíltni látszottak a kórház előtti út két oldalán. Gondolom. Szóval a kórház be volt zárva. Az ember is be van zárva. Én akkor anyámba voltam bezárva, és mindaz, amit később megtudtam születésem körülményeiről, mindaz meg még belém. Be vagyunk zárva tehát az elképzeléseinkbe, és fogalmunk sincsen arról, hogy mi történik valójában azon túl, amiben éppen vagyunk. S mindaz, ami történt valóban, már csak ilyen „gondolom formán” – ahogy Nagymamám mondta mindig főzés közben a mennyiségekről – lehet az életünkben jelen. Vagyis, gondolom, elhisszük, hogy ezáltal jelenvalóvá sűrűsödik, ami azon túl történt, hogy az ember tulajdonképpen nem is volt jelen. Szóval a portás szuszogva felkászálódott a székéből, és megszegve a szigorú egészségügyi előírásokat kiment a nehéz, rozsdásodó kapuhoz,

mely kopott, valaha zöldes dárdákból álló kerítésben folytatódott, és felszólította Nagymamám, hogy ne stricheljen a kórház előtt. Ezzel a cselekedetével persze nem pusztán a karantént tette semmissé, de az emlékek elzártságára vonatkozó szabályokat is, mintegy kilépett

78 kontextusából, helyét és állítmányát elhagyta, történebe avatkozott, s nyilvánvalóvá akarta tenni, hogy mi az, amire gondolhatok és mi az, amire nem.

De még nem volt hatalma a gondolataim felett.

Nagymamám erre csak kacagott. Finom és bájos mosollyal, amivel egy úrinő elhárítani szokta a modortalanságokat, közölte a közegegel, hogy nem kuncsaftra vár. Hanem kire, kérdezte a portás, és ha már kint volt, az időn és kötelességeken túli térben, rá is gyűjtött, mintegy barátilag. Jelezte, hogy leereszkedik, vagy hajlandó felülemelkedni, bizonyos embereknél ez egy és ugyanaz, úgy néznek fel valakire, hogy jobb körökben az sértésszámba megy. Az unokámra, mondta Nagymamám, és kivillantotta fehér fogait, amitől Nagyapám valószínűleg újra és újra szerelembe bódult annak idején. Gondolom. Nagyapám akkor már be volt zárva a földbe. Én be voltam zárva Anyámba, Anyám az üres és fertőtlenítő szagú kórházba, a kórház egy félreértésbe, a félreértés Nagymamám mosolyába, a mosoly pedig Apámnak abba a hipotézisébe, hogy mindnyájan Velemben vagyunk.

Gondolom, megszületni annyi, mint kijutni mindezen elképzelések közül. És élni sem sokkal több, mint állandóan és újra meg újra bebizonyítani, hogy mindaz, amit mások gondolnak rólunk, az csupán a jelenlét hiányából, mindenki valahova zártságából és valamin kívül illetve másvalamin belül létezéséből, s ezek örökös egymásba születéséből adódó fogalmi zűrzavarból beálló hiba.

A karantén tulajdonképpen én magam kellett, hogy legyenek.

A portás aztán elnyomta a cigarettáját, és kiköpött. Aztán persze zavartan elfordította a fejét, mintha nem is ő turházott volna a betonra Nagymamám előtt. Gondolom, az ilyesmi így szokás. Így szokták azok, akik rájuk ruházott hatalommal bírnak a szabadon gondolható fogalmak felett.

Be voltunk zárva belém.

Miután kijött, a portás még Nagymamámra mosolygott, kivillantotta aranyfogát. Talán protokollszerűnek gondolta, talán csak flörtölni akart. Megkocogtatta a kulcsával a rozsdás kaput, és azt mondta: – Gratulálok elvtársnő, csak így tovább! Köszönöm, mondta a Nagymamám. Akkor maradhatok, ugye, kérdezte aztán határozottan, és megfordult, hogy tovább folytassa sétáját a tavaszi éjszakán leszálló ködben a rügyeiket bontogató fák között. A portás nem válaszolt. Visszacsozogott a fülkébe,

ahol ülnie rendeltetett, de előbb gondosan Anyámra és rám zárta a minden portások sorsára elválaszthatatlanul jellemző magányt.

Amikor megszülettem, és elvittek az újszülött osztály valamelyik kis ágyacskája felé, Anyámat véresen magára hagyták a műtőasztalon.

Többé már nem voltam titok. Sem ajándék, nem voltam gyerek, csak 79 alvadó vér, és a fertőtlenítő szagú folyosókon derengő kékes lámpafény. Anyámat csak egy óra múlva fektették ágyba. Az orvosnak el kellett mennie valahova. Egy nővér szánta meg. Gondolom. Ez volt talán az utolsó pillanat, amikor szabadon képzelhettem el, hogy mi történik velem.

Ezeknek és az ezeket követő óráknak emlékezeti bizonytalansága már nem figyelmünk és jelenlétünk korlátozott voltával magyarázható, hanem az örökös kételkedéssel, mely szerint összezárva is, valamit együtt átélve is bocsánatot kell kérnünk a többiektől azért, hogy a megtapasztaltakra a magunk módján emlékezünk. S mert élünk, már magunknak sem engedhetjük meg a luxust, hogy a végsőig, az életünk utolsó percéig igaznak higgyük, amit gondolunk.

Amikor megszülettem, a nyakamra volt tekeredve a köldökzsinór. Felsírtam, ahogy kiszabadítottak, aztán levizeltem a doktor urat, Így tudom.

És hogy a portás valójában nem volt rossz ember, bár még rendőrt is hívott telefonon, nehogy elhibázza az ügymenetet.

Még két hétig volt karantén a szülészeten, de én és Anyám pár nap múlva hazamehettünk Apámhoz. S hogy nem emlékezem mindenre azokból az évekből, nem azt jelenti, hogy nem tudom, még kevésbé azt, hogy ne lehetett volna úgy, ahogy gondolom.